

Етнічна злочинність: проблеми протидії

Севрук Володимир Геннадійович, кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи (Національна академія внутрішніх справ);

Павленко Сергій Олексійович кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи (Національна академія внутрішніх справ)

Україна на нинішньому етапі свого розвитку знаходиться на шляху значних перетворень: змінюється структура економічних відносин, формуються нові суб'єкти власності і політичної діяльності, трансформуються базові цінності, влаштування життя, змінюється устрій життя, традиції. Цей динамізм обумовлює загострення в інших сферах життя українського суспільства проблем зростання етнічної злочинності. Історія показала, що етнічні відносини складають групу найскладніших проблем, які впливають на стан злочинності в країнах [1, с. 235].

Останнім часом Україна стає все більш інтернаціональною державою: щорічно тут оселяються тисячі вихідців з інших країн. Згідно з даними Всеукраїнського перепису населення 2001 р., в Україні проживає 48 240 902 осіб, 134 різних етнічних груп, які ідентифікують себе як громадяни України [2]. Деякі колишні іноземці вже обжилися і натуралізувалися, поступово створивши міцні етнічні діаспори, інші громади поки тільки формуються. І все було б добре, лише практично у кожному такому співтоваристві крім чесних трудівників є і свій «кримінальний» прошарок.

У майже всіх сильних етнічних діаспорах згодом з'являються й свої організовані злочинні угруповання. Сучасна етнічна злочинність чітко структурована - кожна національність «патрунує» свій регіон, має свою сферу впливу і власний шматок «кримінального пирога». Перетинаються етнічні угруповання рідко [3].

Етнічна злочинність з'являється передовсім для того, щоб оберігати й обслуговувати бізнес-інтереси етнічного співтовариства. Вона до певної міри - продукт життєдіяльності діаспори. Адже цей бізнес у наших умовах вимагає як юридичного, так і фізичного захисту. Звісно, діаспора, як самостійний організм, починає захищатися від зовнішнього впливу. ОЗУ - це, з одного боку, спроба самозахисту закритого співтовариства від чужинців, а з іншого - воно починає саморозвиватися, і його жертвами нерідко стають співвітчизники. Найчастіше етнічна злочинність розвивається у тих регіонах, де сильна певна діаспора.

Як і звичайна, етнічна злочинність змінюється залежно від вимог часу. «Класичні угруповання колишнього часу мали структуру піраміди, на верхівці якої був організатор і лідер ОЗУ, нижче розташовувалися сотники,

потім бригадири, а основу піраміди складали звичайні бійці. Таким чином, відстеживши одного бійця, можна було поступово по ланцюжку вийти на організатора. Зараз організовані угруповання мають структуру бджолиних стільників, які найчастіше між собою не сполучаються. Зв'язки між цими стільниками формуються хаотично, поєднання можуть бути найнесподіванішими, і загального координаційного центру, на перший погляд, не існує. У цьому й криється життєздатність нинішніх ОЗУ. Сегрегація одного стільника не призводить до загибелі всього організму - простежити подальші зв'язки вкрай складно. Піраміда - це вже минулий етап у структурі організованої злочинності. Певна річ, ті, хто займається дрібним рекетом на ринках, працюють «по-старому». Але такі угруповання приречені на швидке зникнення. Більшість серйозних ОЗУ формуються за іншим принципом, і вони є для нас головною проблемою. Етнічні угруповання здебільшого належать до угруповань другого типу» [3].

Крім того, найсерйозніша проблема протидії етнічній злочинності пов'язана з абсолютною закритістю більшості національних співтовариств - до людей ззовні вони ставляться з недовірою й до себе не допускають. Людині з іншого середовища ввійти до національної ОЗУ практично неможливо. Тому займатися агентурною роботою в цьому напрямку для міліції складно. До того ж, якщо йдеться про вихідців із Південно-Східної Азії або Африки, виникають проблеми й із перекладачами.

Багато членів національних громад - ті ж в'єтнамці або іранці - перебувають на території України нелегально. Тому, навіть якщо вони й стали жертвою злочину, далеко не завжди звертаються до міліції. Тож етнічна злочинність набагато латентніша, ніж звичайна. Саме нелегальні мігранти створюють її базу - вони стають або членами ОЗУ, або їхніми жертвами. Слід відзначити, що офіційна статистика щодо етнічної злочинності практично не ведеться.

Етнічна злочинність багато в чому залежить від зовнішніх факторів, скажімо, від ситуації в сусідніх державах. Приміром, був період, коли в Росії мала складні відносини з Чечнею, і вона стала активно витіснити чеченців зі своєї території, вони хлинули до нас і почали створювати тут угруповання. Коли Грузія законодавчо посилила вимоги стосовно злодіїв у законі, то їхні злочинці робили спроби проникнення до України. Думаю, можна прогнозувати у недалекому майбутньому загострення цієї проблеми. Після переходу на більш відкриті кордони, після підписання договору з Євросоюзом про реадмісії Україна може змінити статус транзитної держави для нелегальних мігрантів на статус держави-накопичувача. Швидше за все, спостерігатиметься зростання кількості національних діаспор, а також нелегальних мігрантів. А це - база для етнічної злочинності [3].

Список використаних джерел:

1. Медведєв О. В. Етнічна злочинність в циганському середовищі / О.В. Медведєв // Право і суспільство . - 2014. - № 4. - С. 235-241.
2. Всеукраїнській перепис населення 2001 р. / Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality>.
3. Кримінал у стилі етно. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://prokuratura.org.ua/?p=2035>.